

PUVUSTUS ON PUHETTA ASUJEN KEINAIN

Puvustustyöpajassa toteutetaan esityksen visuaalinen asu näyttelijöiden asujen osalta. Se syntyy värien, muotojen, liikevaikutelman ja pukuhistorian tapaisten osatekijöiden summana, ja tiiviissä yhteistyössä draamaryhmän kanssa (sovitukset).

Kerholaiset oivaltavat, että kyse ei ole vain koristelusta tai juonen maustamisesta, vaan esityksen sisällön tuottamisesta visuaalisin keinoin. Siksi tekstin teemoihin kannattaa paneutua jo alusta lähtien.

Ryhmäläiset oppivat yhteisen kokonaisuuden luomista. Jokaisen ideat huomioidaan, mutta kaikkia ideoita ei voida toteuttaa.

Esitetyt ohjeet perustuvat pilottijakson kokemuksiin, mutta niiden soveltaminen riippuu paljon kulloisistakin resursseista, tiloista, tms. Puvustus on mahdollista toteuttaa myös pelkästään kirpputorihankintoja tai kotoa tuotuja vaatteita leikellen ja maalaten.

Työpajan arjessa käydään jatkuvaa rajankäyntiä luovuuden ja sotkemisen välillä. Koneiden ja kemikaalien kanssa työskentely edellyttää sopimusta työtavoista. Ryhmän jäsenet voivat toimia esimerkkinä myös muille paikkojen siivoamisessa ja järjestyksen pidossa.



NÄYTELMÄN MAAILMAN HAHMOTTAMINEN

Tavoitteet	Syvennyttään tekstiin ja "käännetään" se asujen kielelle. Metsästetään sadun tunnelmia ja mielikuvia.
Valmistelut	Retkipaikkaan kannattaa tutustua etukäteen, ja kehottaa kerholaisia pukeutumaan kunnolla.
Välineet	Liitutaulu, muistivihko, kirjoja, esimerkkivaatteita, kyniä, paperia

Sisältö

Draamaryhmän yhä muokatessa tekstiä puvustusryhmäläiset tekevät asiasta oman hahmotuksensa.

1. Kirjoitetaan taululle keskeiset tapahtumapaikat, henkilöiden nimet, heidän ikänsä, ammattinsa ja sukulaisuussuhteensa sekä ilmeisimmät luonteenpiirteensä.

Tässä yhteydessä syntynee ajatuksenvaihtoa uusperheistä tai luonnosta. Lapsilla on mielipiteitä hahmoista; niistä aletaan kehitellä visuaalisia aiheita (esim. ominaisvärit).

2. Pohditaan esityksen epookkia (aikakautta).

Ohjaajan tuomista kirjoista katsellaan maalaiselämään ja eri aikakausiin liittyviä kuvia, sekä mahdollisesti oikeitakin vaatteita ja esineitä.

3. Tehdään luontoretki läheiseen metsään. Mietitään värejä ja valoa sekä vaatteita, mitä esim. paimenessa olo tai koulunkäynti edellyttää. Kouluun palattuaan oppilaat piirtävät mieleen tulleita asioita luonnosta ja henkilöihahmoista.

Huomioitavaa

Lapsia voidaan kehottaa tuomaan kodeistaan esitykseen sopivia asusteita. Näitä voidaan käyttää malleina asusteiden valmistamisessa tai lopullisessa esityksessä.

Epookista neuvotellaan muiden ryhmien kanssa, ja viimeisen sanan sanoo ohjaaja.



MITTAUS JA TYÖNJAKO

Tavoitteet	Tutustutaan näyttelijöihin. Tutustutaan koulun pukuvarastoon. Aloitetaan pukujen suunnittelu.
Valmistelut	Sovitaan ohjaajan kanssa näyttelijöiden porrastetut mittausajat.
Välineet	Muistikirja, mittanauha

Sisältö

1. Valmistellaan mittauspiste: tehdään taulukko, valitaan mittaaja-kuuluttaja ja kirjaaja.

Taulukkoon kirjoitetaan näyttelijöiden omat ja roolinimet, mikäli rooleista on jo sovittu.

2. Näyttelijöitä kutsutaan mittauspisteeseen sopivin väliajoin.

Yksi lapsi mittaa ja kuuluttaa tuloksen, jonka toinen kirjaa taulukkoon. Vuoroja vaihdetaan, jotta kaikki saavat opin. Kaikkia hienomittoja ei kannata edes ottaa. Tärkeimpiä mittoja ovat: vyötärön-, rinnan-, ja lantionympäry, haaramitta, etukorkeus (vyötäristä kaulakuoppaan), käsivarren pituus, päänympäry ja kengännumero.

3. Kartoitetaan koulun pukuvarasto ja valitaan käyttökelpoiset vaatteet sovitettavaksi.
4. Kirjoitetaan lista kaikista tarvittavista vaatteista ja asusteista. Tehdään työnjako siitä, kuka vastaa minkäkin roolihenkilön vaatteiden sovittamisesta, valmistamisesta ja huoltamisesta.

SYINE (sininen ja harmaa) - pohjepituinen hame - leningistä leikattu paita - paikattu essu - hatara kudottu huivi - kiiltävä hapsuhuivi - kullattu säkkihame+turnyyri	MAARIAN (punainen, musta) - nilkkapituinen hame - musta paita - essu - monot - nyörisaappaat	PRISKA (kirjava, punainen, kulta) - pikkukukallinen hame - punakukallinen paita - vaaleakukkainen essu - pitsinen hartiahuivi
RIINU (ruskea, kirjava) - väljät vekkijousut - kirjavaruuuinen - kaulukseton paita - monot - lippalakki - lierihattu	VEERU (vihreä, sininen) - tiukat suorat housut - väljä kaulukseton paita - leveät henkselit - monot - nahkalippalakki	RÄÄTÄLI (ruskea, musta) - väljät vekkijousut - kaulukseton raitapaita - nahkaliivi - väljä pikkutakki - monot
SUUTARI (musta, valkoinen) - väljät housut - iso puvuntakki - valkoinen kauluspaita - monot - korkea huopahattu	RÄÄTÄLIN VAIMO (musta, kirjava) - kirjava kukkahame - kukikas paita - iso musta huivi - korkokengät	

Huomioitavaa

Käytännössä iso osa asuista löytyy yksinkertaisesti vanhoja sovittamalla, mutta lapsista on hauskaa toimia ammattilaisen tavoin. Tässä vaiheessa moni ilmoittaa jo sopineensa näyttelijän kanssa puvunteosta. Tällaista innostusta kannattaa rohkaista, kunhan kaikille tulee tekemistä.

Kannattaa rohkaista lapsia tuottamaan puvustusideoita eri tavoin:

- piirustushaluiset tekevät pukuluonnoksia
- toisten mielikuvista saa selvää keskustelemalla
- joidenkin ideat paljastuvat aitoja vaatteita kokeilemalla ja leikkimällä.

OMPELU KÄYNNISTYY

Tavoitteet	Löydetään jokaiselle lapselle mielekästä tekemistä puvustukseen liittyen. Erilaisten vaatteentekotapojen kokeilu (vanhasta muokkaaminen, purku ja leikkely, uuden ompeleminen).
Valmistelut	Pukusuunnittelija hankkii valikoiman esityksen tunnelmaan sopivia kankaita sekä asusteita (hattuja, huiveja, jalkineita yms.).
Välineet	Sakset, lankaa, kangasta, ompelukone(ita), saksia

Sisältö

1. Keskustellaan rooliasuista.

Jotkut lapset ovat piirtäneet kuvia rooliasuista, toisilla on päässään selvä mielikuva. Näihin on hyvä tarttua, mutta paljon keksitään silti vain tehdessä. Ohjaaja huolehtii tilanteesta tarkkailemalla, että puvut näyttävät kuuluvan samaan esitykseen ja tekee ehdotuksia sopivista asusteista.

2. Jaetaan työt ja aloitetaan roolivaatteiden valmistus.

Teatteripukuja ei aina viimeistellä kuten käyttövaatteita, vaan esim. "Syynen" tapauksessa hameissa on vain vyötärökuminauhat, eikä paidoissa ole nappeja, mutta reunat yleensä huolitellaan ja ompelut päätellään kunnolla.

"Syynen" pilottiprojektissa valittuun tyyliin sopi tietty viimeistelemättömyys, joten hameet, housut ja paidat tehtiin hyvin yksinkertaisin ratkaisuin. Köyhimpien hahmojen hihan- ja lahkeensuut jätettiin viimeistelemättä, mitä tunnelmaa korostettiin vielä sinne tänne paikkalappuja ompelemalla. Myös repiminen, likaaminen ja patinointi kuuluvat puvustamiseen.

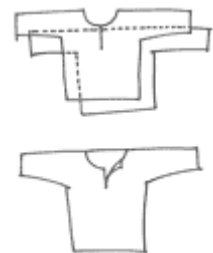
- **Hame**

Yhdestä palasta ommellun hameen ylellisyysastetta voi säädellä sekä kankaan määrällä että kuminauhan kireydellä. Enemmän kangasta – enemmän laskoksia. Koketeimmilla roolihahmoilla oli polven korkeudelta alkava toinen kerros rypyttettyä kangasta.



- **Paita**

Paidat tehtiin ompelemalla kaksi suunnilleen T:n muotoista palaa yhteen. Etupuolen päänaukko on avarammin leikattu, ja siinä voi olla lyhyempi tai pidempi halkio. Tällaisten vaatteiden täytyy päälle pukemisen vuoksi olla väljiä. Valmiina löytyneistä miestenpaidoista leikattiin kaulukset irti epookin vuoksi.



- **Housut**

Väljiä housuja tehtiin yhdistämällä kaksi palaa. Asianmukaiset vyötärölaskokset syntyivät vyötärökuminauhalla. Taskulliset housut löytyivät valmiina, ja poikien polvihousuja valmistettiin polvesta katkaisemalla.



Huomioitavaa

Vaatteenvalmistus jatkuu tästä eteenpäin kaikilla kerhokerroilla. Välillä saatetaan joutua kutsumaan näyttelijöitä sovitukseen.

METSÄPALOPUVUT

Tavoitteet	Tehdään tulipalokohtauksessa esiintyvien tanssijoiden kaavut.
Välineet	Keltaista, oranssia tai punaista kangasta, nauhoja ja riepuja, punaisia hattuja

Sisältö

1. Aloitetaan tulipalokohtauksen kaapujen valmistus.

- **Kaapu**

Leikataan tulenvärisestä kankaasta 4-6 kpl 2,5–3,0 metristä palaa, joihin leikataan keskipisteen kohdalle päänaukot. Iso kangas peittää kasvuikäisen vartalon kokonaan.



2. Jos kangas on esim. harvaan kudottua verhoa, on siihen helppo solmia liehumaan keltaisia, punaisia ja oransseja, mieluiten kiiltäviä nauhoja ja riekaleita. Muuten liimataan.

3. Valitaan tanssijoille turbaani- ja tonttulakkityyppisiä punaisia päähineitä.

Huomioitavaa

Kaavut on testattava vauhdissa ja leikattava liika pois kompastumisten varalta.

ORAVA

Tavoitteet Jatketaan ompelu- ja muita keskeneräisiä töitä.
Opitaan tekemään pikaratkaisuja projektin loppusuoralla.

Välineet Plyysi- tms. kangasta, nahkapaloja, tarranauhaa, sakset, kuumaliimapistooli, tennistossut, myssy, karvoja tai jouhia

Sisältö

1. Viimeistellään ompeluksia ja tehdään korjauksia.
2. Pilottiprojektissa harjoituksissa kehkeytyi uusi hahmo, Orava.

- **Orava**

Kiireen vuoksi sen pukua ei ryhdytty edes mittaamaan ja ompelemaan, vaan plyysikangas leikattiin muotoonsa näyttelijän sillä maatesa.

Pala liimattiin peilikuvaansa reunoista, ja selkäpuolelle leikattiin sisäänmenoaukko, jonka reunoihin liimattiin tarranauhat.

Jalkoihinsa hahmo sai samalla kankaalla päällystetyt tossut, joihin leikattiin kovahkosta nahasta terävät kynnet. Sellaiset kiinnitettiin myös nahkarukkasiin.

Turkismyssyyn liimattiin kolmiomaiset huopakorvat, joiden tupsut saatiin siveltimistä.



Huomioitavaa

Liioitellusti käytetty liima voi kuivuttuaan raapia näyttelijää, joten pahimmat möyköt kannattaa veistää pois. Teatterityön tunnelmaan kuuluvat olennaisesti myös yllätykset esim. jonkun rikkoutuessa tai roolijaon mennessä uusiksi. Silloin kuluu paljon teippiä ja hakaneuloja. Paineensietokykyäkin on hyvä treenata.

SOVITUS JA MASKEERAUS

Tavoitteet	Tarkistetaan pukujen käyttökelpoisuus. Suunnitellaan maskeerausta ja kampauksia Puvustetaan sivurooleissa toimivat lavastus- ja puvustusryhmäläiset.
Valmistelut	Neuvotellaan draamaryhmän kanssa sovitusaikojen porrastuksesta.
Välineet	Sakset ja mittanauha, hakaneuloja, maskeeraustarvikelaukku

Sisältö

1. Näyttelijät puetaan asuihinsa. Sommitellaan niihin sopivat asusteet, hatut, kengät yms.
2. Kokeillaan rooliin kuuluvaa liikkumista. Käsien ja jalkojen on päästävä kunnolla liikkumaan, kengät eivät saisi puristaa, ja hattujen on pysyttävä päässä. Pienet asennukset, esim kiristämiset voidaan hoitaa hakaneuloilla, ja lyhennyksiä voidaan suorittaa suoraan päällä.
3. Kuunnellaan näyttelijöiden kehuja ja valitukset puvuista. Asialliset toiveet toteutetaan mahdollisuuksien mukaan.
4. Varsinaisesti hahmot ehostetaan vasta kenraaliharjoituksessa, mutta nyt on hyvä tilaisuus tarkastella puettuja näyttelijöitä ja suunnitella maskia. Etukäteen voidaan harjoitella esim. palokohtauksen esiintyjien kasvojen nokeamista sekä kuolevien hahmojen kalventamista. Sovitaan, että ainakin tarpeeksi pitkähiuksiset tytöt letittävät tukkansa tms. esitykseen.
5. Kyläläisiä esittävät lavastus- ja puvustusryhmäläiset saavat sommitella omat asunsa itse tuomistaan, pukuvarastosta löytyneistä ja ylimääräisiksi jääneistä osasista. Tuotannon tässä vaiheessa heillä on jo varma silmä esityksen tyyliin suhteen.
6. Tiedotetaan näyttelijöille, mihin vaatteet harjoitusten ja esitysten jälkeen siististi palautetaan. Pukuhuoneen tai esitystilan lähetyvillä oleva tanko henkareineen on paras ratkaisu.

Huomioitavaa

Nyt pukujen pitäisi olla valmiina käyttöön harjoituksissa. Ryhmäläisten pitää kuitenkin varautua jatkossakin korjauksiin ja muutoksiin. Se kuuluu puvustajien toimenkuvaan.

